

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 289/2011-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti M., s. r. o., Ž., zastúpenej Mgr. R. K., pre namietané porušenie jej základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8 Co/159/2010 221 z 27. januára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti M., s. r. o., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2011 doručená sťažnosť spoločnosti M., s. r. o., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané

porušenie jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co/159/2010-221 z 27. januára 2011.

Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom doručeným Okresnému súdu Martin 28. augusta 2007 a postúpeným Okresnému súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) 26. mája 2009 domáhala proti Slovenskej republike – Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky zaplata sumy 2 108 117,70 Sk (69 976,69 €) s príslušenstvom ako náhrady škody (z titulu ušlého zisku za možný prenájom nehnuteľností) spôsobenej nesprávnym úradným postupom Správy katastra M. (ďalej len „správa katastra“) v katastrálnom konaní pri zápise práv k nehnuteľnostiam.

Sťažovateľka bola od 25. januára 2005 vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. 4224 v katastrálnom území M.. Zmluvou o predaji časti podniku z 1. mája 2005 sťažovateľka predala nehnuteľnosti spoločnosti S., s. r. o., Ž. (ďalej len „spoločnosť S.“), avšak zápis zmeny vlastníckeho práva bol správou katastra vykonaný (resp. vklad bol povolený) až 28. mája 2008.

V období od 2. januára 2006 do 28. mája 2008 správa katastra bez akéhokoľvek relevantného právneho titulu ponechala ako vlastníka nehnuteľností zapísanú inú spoločnosť – S., s. r. o., M. (ďalej len „spoločnosť S.“), ktorá od nájomníkov predmetných nehnuteľností poberala nájomné, čím sa bezdôvodne obohatila na úkor sťažovateľky. Skutočnosť, že spoločnosť S. je bez akéhokoľvek majetku, viedla sťažovateľku k podaniu predmetného návrhu.

Okresný súd rozsudkom č. k. 5 C/84/2009-187 zo 6. apríla 2010 návrh sťažovateľky zamietol, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol:

„... súd má za to, že navrhovateľovi... škoda nevznikla, jediným subjektom, ktorému mohla uvedeným postupom Správy katastra M. vzniknúť škoda je spoločnosť S., s. r. o., ktorá sa však domáhala náhrady škody v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 4 C/99/2008... Pokiaľ spoločnosť S., s. r. o. ako nevlastník prevádzaných nehnuteľností poberala od nájomcov nájomné, na strane tejto spoločnosti vzniklo bezdôvodné obohatenie a v takom prípade je potrebné postupovať podľa zásad o vydaní bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Na základe uvedeného, keďže súd nemal za preukázané splnenie základných podmienok pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, a to existenciu príčinnej súvislosti medzi zisteným porušením práva a majetkovou škodou, súd návrh navrhovateľa ako nedôvodný zamietol. Podľa názoru súdu neexistuje príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom Správy katastra M. a vzniknutou peňažnou škodou, ušlým ziskom (nájomným), ktoré mal utpieť navrhovateľ.“

Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd napadnutým rozhodnutím prvostupňový rozsudok potvrdil.

Sťažovateľka ďalej uviedla:

«Ako vyplýva z opísaného skutkového stavu, sťažovateľke ako vlastníčkovi predmetných nehnuteľností bola upretá v čase od 2. 1. 2006 do 28. 5. 2008 riadna evidencia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a tým sťažovateľka nemohla vystupovať voči tretím osobám ako oprávnená osoba k nehnuteľnosti. Z tohto dôvodu sťažovateľka neobdržala od svojich nájomníkov úžitky veci - nájomné...

Sťažovateľka dáva Ústavnému súdu SR do pozornosti nasledovné ustanovenia občianskeho zákonníka:

§ 133 ods. 2 OZ - „Ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak.“

§ 123 OZ - „Vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.“

Z uvedených ustanovení občianskeho zákonníka je zrejmé, že spol. M., s. r. o. bola v zmysle platných právnych predpisov upravujúcich obsah vlastníckeho práva vlastníkom až do 28. 5. 2008, t. j. do povolenia vkladu vlastníckeho práva jej právnenému nástupcovi Správou katastra a teda spol. M., s. r. o. až do 28. 5. 2008 ako vlastník veci bola oprávnená predmetné nehnuteľnosti držať, užívať, požívať ich plody a nakladať s nimi. Krajský súd Žilina v napadnutom rozsudku odoprel spoločnosti M., s. r. o. právo na nájomné z predmetných nehnuteľností počas jej vlastníckeho práva a v zmysle odôvodnenia svojho rozhodnutia tak ústavne nekonformným spôsobom zasiahol do sťažovateľkinho práva vlastníť majetok vrátane všetkých jeho súčastí a oprávnení vlastníka, celkom zjavne odoprel súdnu ochranu sťažovateľkinmu vlastníckemu právu a poprel rovnosť oprávnení nositeľov vlastníckeho práva pred zákonom. Z týchto dôvodov sťažovateľka podala túto sťažnosť a z týchto dôvodov má za to, že zo strany KS Žilina bola porušená Ústava SR ako aj Dohovor.»

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo spoločnosti M., s. r. o. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co/159/2010 a jeho rozhodnutím z 27. januára 2011 porušené bolo.

2. Rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co/159/2010 z 27. januára 2011 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Žiline je povinný zaplatiť obchodnej spoločnosti M., s. r. o. sumu vo výške 3.000,- € ako primerané finančné zadostučinenie do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Žiline je povinný zaplatiť sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia na účet advokáta Mgr. K. R... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť aj taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00). Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je tiež absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovateľka v sťažnosti namietala porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom a rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co/159/2010-221 z 27. januára 2011.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy obsah vlastníctva tvorí súhrn subjektívnych vlastníckych oprávnení, medzi ktoré patrí právo vec držať, užívať, požívať jej plody a úžitky a nakladať s ňou. Citovaný čl. 20 ods. 1 ústavy teda nielenže ustanovuje, že každý má právo vlastníť majetok, ale súčasne zaručuje realizáciu vlastníckych oprávnení vyplývajúcich aj z § 123 Občianskeho zákonníka. Slovné spojenie „právo na ochranu“, ktoré je použité aj v čl. 20 ods. 1 ústavy, implikuje v sebe aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú ustanovené priamo v čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. ústavy (I. ÚS 23/01).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré presne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (napr. III. ÚS 209/04, III. ÚS 260/06).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Všeobecný súd musí vykladať právne normy v súlade s ústavnými princípmi, ktoré sú v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladmi týchto ustanovení nemožno toto aj iné základné právo obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich postavenia a zmyslu. Všeobecný súd musí poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/02, III. ÚS 117/07). Z tohto hľadiska má všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na správnu rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (III. ÚS 78/07, III. ÚS 217/05). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu).

Úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné (obdobne I. ÚS 17/00, I. ÚS 93/08).

Spôsobenie zbytočných prietáhov v konaní súdom môže založiť porušenie základného práva účastníka súdneho konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy, ale neznamená spravidla odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 80/01). K porušeniu tohto základného práva zbytočnými prietahmi v súdnom konaní by však mohlo dôjsť v prípade, ak by postup všeobecného súdu v takomto konaní v dôsledku zbytočných prietáhov viedol v konečnom dôsledku k zmareniu možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ochrany ktorých sa domáha (III. ÚS 49/04). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 24/03).

Z uvedených hľadísk a princípov vychádzal ústavný súd aj pri prerokovaní predmetnej sťažnosti. Pokiaľ ide o namietané prietahy podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, k odstráneniu právnej neistoty došlo nastolením právoplatnosti rozhodnutia 23. marca 2011, pričom sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 9. mája 2011.

Keďže krajský súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu obsiahnutými v jeho rozsudku, napadnutým rozhodnutím tento rozsudok potvrdil, pričom na doplnenie uviedol:

„... v prejednávanej veci nebolo predmetom konania zaplatenie nájomného, ktorého by sa mohol domáhať vlastník veci, ale náhrada škody spočívajúca v ušlom nájomnom. Pri takto vymedzenom predmete konania aktívne legitimovaným subjektom mohla a mala byť spoločnosť S., s. r. o., pretože tejto spoločnosti v dôsledku nečinnosti Správy katastra M. vznikla škoda vo výške nájomného, ktoré by inak za iných okolností mohla z titulu prenájmu nebytových priestorov poberať. V prípade ak sa uplatňuje náhrada škody spočívajúca v ušlom nájomnom, tak ako tomu bolo v danom prípade, zo žiadnych zákonných ustanovení nevyplýva, že oprávneným subjektom by mohol byť jedine vlastník nehnuteľnosti.“

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04). Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Totožný záver prijal ústavný súd aj vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože absencia porušenia princípov spravodlivého súdneho konania vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie práv hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré označené práva nepochybne patria (obdobne napr. III. ÚS 27/08).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd o ďalších nárokoch sťažovateľky v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2011